

Ebben a rovatban folyamatosan közöljük a külföldi szaklapokban megjelent, műszaki könyvtárakat érdeklő folyóiratcikkek rövid ismertetését.

002:027.7/487.1/:028.8

A stockholmi műegyetem irodalmi szolgálata. - ODQVIST, D.
Teknisk Tidskrift. 84.k. 17.sz. 1954. ápr.27. p. 381-385,
T.: Lenin Kohászati Művek.

800 szakirodalmi kérdés rendszeres lebonyolítása. A felmerült kérdések osztályozása szakonként, az érdeklődők foglalkozása és lakóhelye szerint. A megválaszolás módszere, különféle segédeszközök /kézikönyvek, bibliográfiák, szakkönyvek/ alkalmazása, külső szakértők, vagy társkönyvtárak bevonása. Bibliográfiák egyszerű összeállítás a referálókartonok fényképezése útján. Egyes tárgykörökben használható fontosabb nyugati referátumgyűjtemények. /B.L./

002.6:061.3

Dokumentáció Westminsterben. Jelentés az ASLIB /Szakkönyvtárak és Tájékoztató Irodák/ 29-dik konferenciájáról. - COLLISON, R.L. Special Libraries, 45.k. 9.sz. 1954.nov. p. 386-389,
T.: OMK.

Az 1954 évi ASLIB konferenciát Londonban tartották, csaknem 400 delegátus részvételével. Főfeladata a tájékoztatás kérdéseinek megvitatása volt. Ezen belül a felszólalók a következő problémákat és nehézségeket vetették fel:

1. A társadalomtudományok és a természettudományok művelői gyakran ugyanazt a terminológiát homlokegyenest ellenkező értelemben használják.
2. A műszaki szaknyelv teljesen kiforratlan. Ezért az olvasó gyakran nem azt kéri, amire szüksége van. Kívánatos volna az egységes technikai szaknyelv kifejlesztése.
3. A reference-könyvtáros gyakran kénytelen olyan kérdésekben felvilágosítást adni, melyekhez lényegesen kevesebbet ért, mint maga az olvasó.
4. Kívánatos volna az iparági és könyvtári kutatás között egységes egyensúlyt tartani. A reference-könyvtárosok ne vesznek el az általános témákkal való foglalkozásban, de szenteljenek időt az iparági kutatások megismerésére is.
5. Feladata-e a szakkönyvtáraknak műszaki kiadványok készítése? Ezt a kérdést vitathatónak ítélték, de a résztvevők egyetértettek abban, hogy a kiadványok előállítás és szétküldése valóban szakkönyvtári feladat.

A konferencián megvitatották a reference-szolgálatot végző dolgozók társadalmi és anyagi helyzetét. Az egyik felszólaló kijelentette, hogy az általuk végzett munkát ma már nem a könyvtári

munka egy speciális fajtájaként emlegetik, hanem a dolgozó tudományos képzése gyakorlásaként értékelik. Éppen ezért fizetésük is általában azonos azokkal a szakmai téren működő kollégákkal, akiknek tudományos képesítése a reference-könyvtárossal egyenlő. /F.T./

002.66:028.8:05

Gyors tájékoztatás folyóiratok tartalmáról. - RANDALL, G.E. Special Libraries, 45.k. 9.sz. 1954. nov. p. 371-373, T.: O.Sz.K. módszer; Műegy.

Szerző az AEDC /Arnold Engineering Development Center/ kutatóintézetek könyvtárában a folyóirat-figyelőszolgálat szervezésével van megbízva, s e téren szerzett tapasztalatairól és eredményeiről számol be. Az AEDC könyvtára az intézmények dolgozóinak kívánságára 1952-ben megindította a szakfolyóiratok aktív terjesztését. Kezdetben "automatikusan" körözték a folyóiratokat az olvasók között. Egy évvel később az olvasók száma megduplázódott - a könyvtárat pedig az a veszély fenyegette, hogy nem tud megfelelni az új követelményeknek.

Sürgőssé vált egy jobb szervezésen alapuló tájékoztatási rendszer bevezetése. Ennek lényege: az intézményeket érdeklő szakfolyóiratok megjelenő új számainak tartalomjegyzékét rotaprint lemezre fényképezték, megfelelő mennyiségben sokszorosították és a folyóiratok helyett ezeket küldték szét az előfizetőknek. Magát a folyóiratot csak az kapta meg, aki valóban érdeklődött az egyes cikkek iránt.

Az eredmény igen figyelemreméltó úgy a folyóiratok propagálásának kiszélesítése, mint a felmerülő költségek és a kölcsönzési idő csökkentése terén. Bizonyítják ezt a következő szám adatok: a régi rendszerben egy hét alatt 275-en kölcsönöztek ki folyóiratot, de ezek közül csak 71-en találtak a maguk számára használható anyagot, míg a többiek pár nap múltán olvasatlanul adták vissza a folyóiratokat. Az új rendszerben egy hét alatt 970 tartalomjegyzéket küldtek szét, és 253 kölcsönzés történt. A kölcsönzési idő 4 napról 2 napra csökkent.

A gyors tájékoztatás tehát a jobb szervezés révén gyorsabban, olcsóbban, és eredményesebben működik. /F.T./

019.955:014

Rejtett bibliográfiák. - GÜNTHER, C. Dokumentation, 1.k. 5.sz. 1954. ápr. p. 97 - 101, T.: OMK, m fordítás is.

A tudományos kiadványokat egyre növekvő mértékben látják el u.n. "rejtett" bibliográfiákkal, melyek az olvasót a mű tárgyának további tanulmányozására serkentik és ebben támogatják. Alakra és tartalomra megegyeznek az önálló bibliográfiákkal. Különböző fajták. Gyakoriságukat és fontosságukat mutatja az a tény, hogy a DEUTSCHE NATIONALBIBLIOGRAPHIE és a NEUERSCHEINUNGEN DER DEUTSCHEN REPUBLIK 1952 februárja óta nonpareille szélességgel feltünteti, hogy a kiadvány tartalmaz-e ilyen bibliográfiát.

A rejtett bibliográfia ma már nemzetközileg elismert forma. Gyakran ajánló jellegű is őlt. Figyelemreméltó előnye az aktualitás, többségében a folyóiratirodalmat veszi figyelembe.

Ez a nagy és rendkívül értékes bibliográfiai tartalom mind-
ezideig azonban csak részben, vagy nem elegendő mértékben ke-
rült felhasználásra. Ideje volna elkészíteni a rejtett biblio-
gráfia teljes gyűjteményét. Németországban a DEUTSCHE BÜCHEREI
1930 óta karterrendszerben tartja nyilván az ilyen irodalom-
jegyzékeket -katalógusa már 12.000 címfelvételt tartalmaz.
1953-ra nyilvánosságra akarta hozni a rejtett bibliográfia
bibliográfiáját- munkáját azonban a tervezett időpontig nem
tudta befejezni. /B.S./

023/025:026

A szakkönyvtárak igazgatási elveiről. - GRAHAM, C. Special
Libraries, 45.k. 9.sz. 1954. nov. p. 367-370, T.: OMK.

Általános könyvtárakban a könyvtáros főfeladata; a könyvtár
állományát minél jobban hozzáférhetővé tenni az olvasók számá-
ra. Ehhez a kulcsot a katalógus adja meg. Szakkönyvtárakban
maga a könyvtáros a kulcs -írja a szerző- "az az X tényező,
akin áll vagy bukik egy szakkönyvtár sikeres működése". Mely
tényezők határozzák meg egy szakkönyvtár helyes vezetési el-
veit?

1. A könyvtárat fenntartó intézmény és annak jellegzetessé-
gei. A könyvtár vezetőjének ill. a könyvtárosoknak ismerniük
kell az anyaintézmény szerkezetét, tevékenységét, célkitűzéseit.

2. A könyvtár helye az intézmény szervezetében. A könyvtár
vezetőjének arra kell törekednie, hogy könyvtárának helyileg
és súlybelileg is központi helyet biztosítson az intézményen
belül. Mivel indokolható ez:

a. A könyvtár az intézmény minden részlegét egyformán kell,
hogy szolgálja.

b. Fontos, hogy a könyvtári személyzet szoros személyi
kapcsolatot tartson minden részleg vezetőjével; ismerje működé-
si területüket, funkcióikat.

c. Nem szabad, hogy a könyvtár és az intézmény dolgozói
között bürokratikus viszony alakuljon ki. Fontos, hogy a dolgo-
zók közvetlenül vehessék igénybe a könyvtár szolgáltatásait.

3. A könyvtár vezetője. Nemcsak a vezetési elvek, de a
könyvtárvezető magatartása is döntően befolyásolja a könyvtári
személyzet munkáját.

4. A könyvtárhasználat kérdése. A telefonon és házipostán
történő felvilágosítás mellett az olvasók gyakran személyesen
keresik fel a könyvtárat. Ezért fontos a könyvtár központi
fekvése.

Végezetül a szerző hat kérdéscsoportban foglalja össze azo-
kat a legfontosabb szempontokat, melyek egy szakkönyvtár irá-
nyításában döntő szerepet játszanak:

1. Mennyire felel meg a könyvtár elhelyezése, felszerelése
a kívánalmaknak?

2. Megfelel-e a könyvtár állománya az anya-intézmény által támasztott feladatoknak? Milyen lehetőségeik vannak az állomány továbbfejlesztésére, és milyen mértékben használják ki az adott lehetőségeket? /vétel, csere, ajándék, könyvtárközi kölcsönzés./ Mennyi a megőrzendő értékes könyvanyag a könyvtárban, és kielégítő-e ezek kezelése?

3. Tud-e a könyvtár megfelelő választ adni az intézmény dolgozóinak reference-kérdéseire? Hogyan intézik az ugynevezett "rutin" kérdéseket, és a speciális kutatást igénylő bibliográfiai adatszolgáltatást? Rendelkezik-e a könyvtár elegendő forrás-anyagot tartalmazó kiadvánnyal, és ezek megfelelő nyilvántartásával? Hogyan tud a könyvtár információkat, forrás-anyagot más intézményektől beszerezni? Mennyire képes a könyvtár az anya-intézmény részéről felmerülő kérdéseket előre látni és kidolgozni? Milyen álláspontot foglal el a könyvtárvezető a külső intézmények dolgozóinak igényeivel szemben?

4. A könyvtár személyzete számbelileg és képesítés tekintetében megfelel-e a reátháruló feladatoknak? Elhatárolják-e az egyes munkaterületeket? Változtatják-e rendszeresen a könyvtárosok munkakörét? Hogyan gondoskodik a vezetőség a személyzet szakmai továbbfejlesztéséről? Olvassák-e a szakirodalmat? Kielégítő-e a személyzet jövedelme?

5. Van-e megfelelő nyilvántartása a vezetőségnek a könyvtár eredményeiről? Hogyan publikálják ezeket?

6. Hogyan vélekedik a könyvtárvezető az anya-intézmény társadalmi és kulturális életébe való bekapcsolódásról? Az anya-intézmény belső életében való részvétel, vagy abból való kimaradás előnyösen vagy zavarólag hathat-e a könyvtár életére, működésére?

Az egyes szakkönyvtárak vezetőinek a fenti kérdésekre adott válasza meghatározza a könyvtárak vezetésének alapelveit -fejezi be a szerző. /F.T./

025.45:533.5

Vakuumfizika és vákuumtechnika egyetemes tizedes osztályozása. - EBERT, H. Glas und Hochvakuumtechnik, 2.k. 9.sz. 1953. ápr. p. 175-178, T.: OMK.

Az ETO-rendszerben nem volt meg a vákuumfizika és vákuumtechnika megfelelő beosztása. Szerző röviden ismerteti a nemzetközi dokumentáció és az ETO történetét és részletesen felbontott ETO listát javasol a vákuumtechnika és vákuumfizika részére.

026/092/

Kezdjük el a könyvtár krónikáját! --, Citatel, 6.sz. 1954. p. 235-236, T.: O.Sz.K. módsz.;m. fordításban is.

1955-ben mérleget készítettünk felszabadult hazánk 10 éves építőmunkájának minden területén. Szakkönyvtáraink közül csak igen kevés tud a maga területén erre a kérdésre pontos fele-

letet adni. Éppen ezért, ahol ilyen még nincs kezdjük el a könyvtár krónikáját. Célszerű az elején visszamenőleges részben kitérni legalább a felszabadulás óta történt könyvtári eseményekre. Mire támaszkodhatunk ennél?:

- a/ a könyvtárban fellelhető írásbeli anyagra;
- b/ volt könyvtárosok, régi olvasók szóbeli felvilágosításaira;
- c/ a sajtóban megjelent cikkekre.

A szöveganyagot a következő illusztrációs anyaggal élénkítjük:

- 1/ fényképfelvételek /alatta szöveggel/
- 2/ diagrammok, faliújságcikkek, meghívók, röplapok /plakátok mellékletként külön kezelendők/
- 3/ könyvtárról szóló újságcikkek /a lap címének, évfolyamnak és számnak pontos feltüntetésével/
- 4/ Szellemes apróságok /anekdóták/.

A jövőben rendszeresen vezessük ezt a krónikát, rögzítsük pontosan a könyvtárunk fejlődésének eredményeit. /B.S./

027.6:028:061.3

A szakirodalmi ankétok szervezésének új módja. - DROZDEK, L. Knihovna, 5.sz. 1954. p. 121-126, T.: O.Sz.K. módszer. fordításban is.

A könyvtári ankétok eddigi formái közül nem célszerűek és kevésbé vonzóak voltak:

a/ az általános jellegű ankétok, melyeken a könyvtárosok általában az irodalom felhasználásáról és a könyvtár szolgáltatásairól számoltak be;

b/ azok, amelyeknek résztvevői nem olvasták el a tárgyalta művet.

A kuncsicei új Klement Gottwald kohóban olyan ankétokat szerveznek, amelyeket közvetlenül a dolgozók munkahelyén, ebédszünet idején tartanak. Az üzem vezetői egyes zárt csoportokhoz irodalmi felelősöket jelölnek ki, ezek a műszaki könyvtár segítségével 4-6 hetes tanulási időt adnak a dolgozóknak a kiosztott szakkönyvek tanulmányozására s csak alapos előkészítés után tartják meg az ankétokat. Általában 15-20 résztvevő beszélt itt meg a kijelölt szakkönyvet, a helyi felhasználás lehetőségeit és azt, hogy a könyv mondanivalóját hogyan lehetne hasznosítani a termelésben. /B.S./

027.6:658.5:028.1

Az üzemi könyvtáros - népművelő. - NYIRI, T. Népszava, 83.k. 5.sz. 1955. jan.7. T.: OMK.

A SZOT kulturális osztályának munkatársa leírja azt az utat, amit az üzemi szakszervezeti könyvtárak máig megtettek. Az egyes gyárosok által alakított gyári könyvtárak /"szellemi gyámság alatt állóknak szánt szegényházi koszt" - Szabó Ervin/ és a mozgalmi szervezetekben működő kis könyvtárak felszabadulásunk után nagy mértékben továbbfejlődtek és a kulturális ne-

velőmunka hatalmas szervezetévé váltak. A szakszervezeteknek ma már csaknem 7000 könyvtáruk van, három és félmillió könyvállománnyal. Tizennégyezernyi üzemi könyvtáros jó munkáját dicséri, hogy a múlt évben kb. hat millió kötetet kölcsönöztek ki, s jelenleg több mint félmillió olvasójuk van.

Az elért jó eredmények továbbfejlesztését a következő két főhiba gátolja:

1./ nem emelkedik kellő ütemben a könyvtárosok általános műveltsége, szakképzettsége.

2./ a gyárak, intézmények, hivatalok, gazdasági és szakszervezeti vezetőinek nagyrésze nem becsüli meg eléggé a könyvtári munkát és magát a könyvtárost sem.

A cikk műszaki könyvtárakról nem beszél, de elvi megállapításai helytállóak a szakkönyvtárakra vonatkozólag is. /B.S./

676.019:616-022.7

Mikroorganizmusok elkopott könyvtári könyveken és papírpénzen. - ROEMER, G.B. Das Papier, 8.k. 13/14.sz. 1954. júl. p. 279-280, T.: Papiripari Kutató Intézet.

Kölcsönkönyvtári könyvek bakteriológiai vizsgálata azt mutatja, hogy még a rövid időközökben kölcsönzött könyveknél sincs nagy valószínűsége betegséghordozó csírák terjesztésének. A szóbanforgó baktériumokat csak kis számban figyelték meg, ezekből is csak oly kisszámú volt ellenállóképes, hogy azok a megtámadott szervezetek szempontjából hatástalanoknak tekinthetők. Lényegesen nagyobbak tekinthetők a papírpénzek útján létrejövő fertőzés veszélye, amelyekkel elképzelhetőleg vírusok is fertőzni képesek.

727.8:022

Egy párizsi könyvtár. - CAISNE, L. L, arch. d'aujourd'hui, 25.k. 52.sz. 1954. febr. p. 60-61, T.: OMK.

A Francia Egyetemi Nyomda könyvtára a külföldi műszaki irodalom különleges könyvtára. Reprezentatív jellege miatt az elrendezés során arra törekedtek, hogy maximális mennyiségű könyv a közönség számára elkülönített, magasabb szinten levő olvasóhelyiségből is látható legyen. A könyvtári szolgálat zavartalan lebonyolítását galériák segítségével oldották meg. A butorok levegős elhelyezésével, tágas, kedvező térhatást értek el. A berendezés különös jellegét a szín- és fényhatások hangsúlyozzák ki. A könyveket ferdén egymás mögé helyezett állványokon és hullámvonalas tartókon helyezték el.

727.8:022

Berlini központi könyvtár új épülete. - KOEPCKE, W. Beton u. Stahlbetonbau, 49.k. 6.sz. 1954. jún. p. 129-133, T.: OMK.

Két egymástól építészeti és szerkezeti élesen elválasztott részből álló korszerű új könyvtárépület. A héjtetőszerkezettel fedett földszintes részben egy 327 ülőhelyes előadóterem és egy 1550 m²-es hatalmas olvasóterem, valamint a bejárati oszarnok található. A lapostetejű ötemeletes részben a könyvtár-

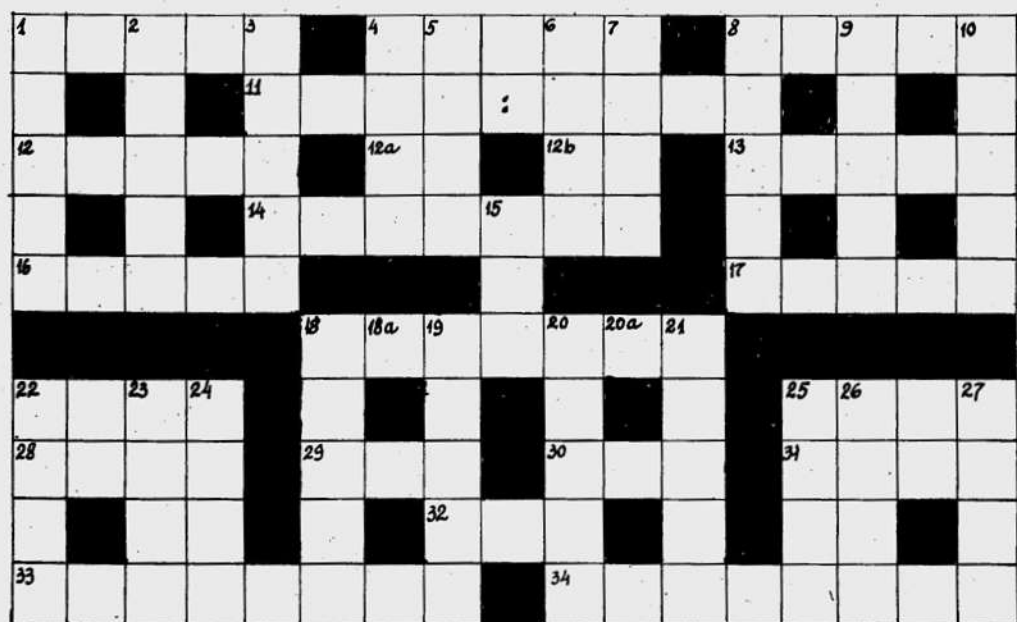
termek, hivatali helyiségek stb. foglalnak helyet. Az épület alaprajzi elrendezése és jellegzetes metszetsai. Különböző szerkezeti részletek, vasbetonszerkezetű földemkiképzések, feszített tartóelrendezések, stb.

- x -

ETO keresztrejtvény

A kérdésekben közölt fogalmaknak megfelelő számjelzeteket írjuk a megfelelő helyekre. A decimális számok pontjai elhagyandók.

Megfejtésül beküldendő a vízszintes 18.szövegben, a vízszintes 33. és 34. számokban.

VÍZSZINTES: 1.Hajójavitó berendezések. 4.ETO. 8.A Szaturnusz bolygó. 11.Választójog az alkotmány részeként. 12.Növényi zsirok. 12/a.Biográfiák /Életrajzok/. 13.Postaiv, kézbesítés, 14.Kerékpár. 16.Utburkolatok fenntartása és kezelése. 17.Asztrológia. 18. /MEGFEJTÉSE BEKÜLDENDŐ SZÖVEGBEN/. 22.Kőgyáruk, kőedények. 25.A középkori stílusok. 28.Szótárak. 29.Időmeghatározás a csillagászatban. 30.Heraldika. 31.Előadóművészet. 32.Óceánia és a Sarkvidékek földrajza. 33.Csóvezetékek folyadékok szállítására. /MEGFEJTÉSE BEKÜLDENDŐ SZÁMOKBAN/. 34.Asztigmatikus lencsék mérése. /MEGFEJTÉSE BEKÜLDENDŐ SZÁMOKBAN/.
FÜGGŐLEGES: 1.Hullámlemez /papírból/. 2.Bírósági épületek, 3.Hüvelyesek kertészete. 4.Könyvtári berendezések. 5.A reformáció. 6.A dán nyelv. 7.Súly és térfogatmérés, kísérleti kémia. 8.Hidrogén. 9.Hadsereg egészségügyi szolgálata. 10.Tisztítás,

mosás. 15.Családi erkölcs. 18.Függönyrudak és tartozékaik. 18/a.Teológia. 19.Érzékelés, észlelés. 20.Magasabbrendű szellemi működések. 20/a.Irodalom. 21.Szirének. 22.Vizellátás. 23.Alma- és körtetermesztés /Lágymagvak/. 24.Műszaki csapatok felszerelése. 25.Trombita-zene. 26.Tudományos törvények. 27.Közalkalmazott.

H I R E K - K Ö Z L E M É N Y E K

Kérjük olvasóinkat, közöljék velünk könyvtárunk híreit, közérdekű közleményeiket és egyéb ilyenirányú észrevételeiket. Várjuk leveleiket, hogy kiadványsorozatunkat a kívánalmaknak megfelelően alakíthassuk.

S z e r k e s z t ő s é g

Az OMK újabb 4 hónapos szak-könyvtárosi tanfolyamot tervez. Felhívjuk mindazok figyelmét, akik jelentkezni akarnak, hogy jelentkezéseiket -felettes minisztériumuk láttaozásával küldjék be az OMK módszertani csoportjához. A tanfolyam időpontjáról és helyéről a jelentkezők értesítést kapnak.

- x -

A Posta Kísérleti Intézet matematikai, rádiótechnikai, kémiai, fizikai és elektrotechnikai szakirodalommal támogatja műszaki főiskolásaikat iskolai feladataik elvégzésében.

- x -

Az Optikai és Finommechanikai Központi Kutató Laboratórium könyvtára 7 oldalas bibliográfiát állított össze "Tűkör-objektívek" címen. /535.313:535.318:535.824.2:771.351/ A bibliográfia 9 könyv, 71 folyóirataikk és 20 szabadalom adatait tartalmazza.

- x -

A MÁVAG műszaki könyvtára a fizikai dolgozók részére a forgácsoló részlegben és a villamosjavító részlegben sikerült könyvankétot rendezett.

- x -

A Tatabányai Szénbányászati Tröszt műszaki könyvtárosa új akna-könyvtárat létesített a Sikvölgyi bányáüzemnél.

- x -

A Horizont központi üzletében/ Bp. VI. Lenin krt. 64/ a következő oktatótáblák szerezhetők be:

"Technikai és ipari" oktatótáblák

	ÁRA:
1. Automatikus szövőszék /12 iv/.....	72.-
2. Bogoljubov, Sz.K.: Mérési rajz.....	18.90
3. Bogoljubov, Sz.K.: Géprajz /34 iv/.....	35.-
4. Bogoljubov, Sz.K.: Vételrajz /13 iv/..	17.-
5. Zelikov: Ellenőrző mérőműszerek.....	75.-